

Research Paper

Study and Investigation of Rural Area Development with an Emphasis on Social Capital (Case Study: Villages of Kermanshah Province)

Mansor Amini Asadabadi: PhD student in Sociology of Economy and Development, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran

Alireza Esmaili*: Assistant Professor, Department of Sociology, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Iran

Azar Eskandari Charati: Assistant Professor, Department of Sociology, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Iran

Rahmatollah Amir ahmadi: Assistant Professor, Department of Sociology, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Iran

ARTICLE INFO

Received: 2024/06/12

Accepted: 2024/08/12

PP: 67-79

Use your device to scan
and read the article
online

Keywords: social trust,
population, per capita,
social participation.

Abstract

The present study investigates rural area development with an emphasis on social capital in the villages of Kermanshah Province. In terms of its nature, the research method is quantitative; in terms of purpose, it is applied; and regarding data collection, it is descriptive-survey. The data collection instrument was a questionnaire consisting of seven main components and 44 items derived from a review of the literature, whose reliability was calculated using Cronbach's alpha (0.84). The content validity of the questionnaire was confirmed by experts. The statistical population of this research includes the entire rural population (47,000 people) of Kermanshah Province, and the Cochran method was used to determine the sample size. Using multi-stage cluster sampling, 85 villages were selected and the researcher-made questionnaire on measuring social capital for rural development in Kermanshah was distributed based on the population of each village. To analyze the data, simple linear regression and structural equation modeling were performed using SPSS version 26 and Smart-PLS software. Among the social capital indicators (agricultural knowledge management, social trust, social cohesion and communication, and social participation), the indicator of social participation, with a beta coefficient of 0.674, had the greatest impact on the dependent variable (rural area development), while agricultural knowledge management had the least impact. To determine the predictive power of social capital (independent variable) regarding rural development (dependent variable), multiple regression analysis was applied. The results of the multiple regression revealed that, considering the significance level (0.95), social participation had the highest impact on rural development, with a beta coefficient of 0.674.

Citation: Amini Asadabadi, M., Esmaili, A., Eskandari Cherati, A., & Amir-Ahmadi, R. (2025). Study and Investigation of Rural Area Development with an Emphasis on Social Capital (Case Study: Villages of Kermanshah Province). *Journal of Regional Planning*, 15(58), 67-79.
<https://doi.org/10.30495/jzpm.2024.33525.4342>

* Corresponding author: Alireza Esmaili, Email: are1346@gmail.com

Extended Abstract

Introduction

Rural development is a key requirement for the sustainability of rural communities and for preventing migration to urban areas. Social capital—through components such as trust, participation, cohesion, and communication—plays an essential role in strengthening rural development and improving living conditions. Although rural areas possess various forms of capital (physical, economic, human, natural, and institutional), social capital is considered a critical factor for achieving sustainable rural development, particularly in disadvantaged regions such as Kermanshah Province.

Previous studies show that rural development depends not only on economic growth but also on social norms, local trust, participation, and agricultural knowledge. The lack of attention to social capital has led to persistent problems such as poverty, inequality, weak community participation, and increasing migration. Therefore, many scholars argue that strengthening social capital can support economic and social improvements, enhance community cooperation, and create better development outcomes.

Given the socio-economic challenges in Kermanshah's rural areas, this research examines the status of social capital in rural settlements and its impact on sustainable rural development. The main objective is to evaluate how social capital influences development levels in the region and to determine whether an appropriate analytical model can explain this relationship.

Methodology

The research method was quantitative, applied in purpose, and descriptive-survey in data collection. A questionnaire containing seven main components and 44 items—validated by experts and with a Cronbach's alpha of 0.84—was used to collect data. The statistical population included all 47,000 rural residents of Kermanshah Province, and the sample size was determined using Cochran's formula. Through multi-stage cluster sampling, 85 villages were selected and questionnaires were distributed based on their population size. For data analysis, simple linear regression and structural

equation modeling were applied using SPSS (v.26) and Smart-PLS.

Results and Discussion

The findings indicate a significant positive relationship between social capital and rural development in Kermanshah Province. Among the social capital components, social participation had the strongest impact, highlighting the importance of local engagement, volunteer groups, and civil associations in fostering sustainable development. Social trust also showed a significant effect, serving as a foundation for cooperation and collective action, while social cohesion contributed substantially to rural development by promoting connected and collaborative communities.

In contrast, agricultural knowledge management had the least influence due to limited access to modern farming technologies, unequal distribution of agricultural equipment, and insufficient training and extension services. This suggests that while technical knowledge is important, social capital factors—trust, participation, and cohesion—play a more decisive role in driving sustainable rural development and improving livelihoods. Strengthening these social dimensions can enhance agricultural productivity, reduce rural-urban migration, and support economic and social stability.

Moreover, the study emphasizes the need for targeted policies to reinforce social capital in rural areas. Government agencies and local organizations should promote community engagement, build trust between residents and institutions, and support cooperative networks. Providing access to modern agricultural knowledge, training programs, and infrastructure can complement social capital, creating resilient rural communities and ensuring long-term development and prosperity in Kermanshah Province.

Conclusion

The study confirms that social capital plays a pivotal role in sustainable rural development in Kermanshah Province. Among its components, social participation, trust, and cohesion were found to have the strongest impact, while agricultural knowledge management had a comparatively lower effect due to limited access to modern technologies and training.

Social capital fosters collaboration, strengthens local networks, and enhances collective action, contributing to higher agricultural productivity, reduced rural-urban migration, and improved livelihoods. Sustainable rural development requires the integration of social factors with economic and technical measures, emphasizing trust, cooperation, and active community engagement.

To strengthen social capital and promote development, it is recommended that policymakers integrate these components into strategic planning at both micro- and macro-levels. Establishing village-level associations, volunteer groups, and local committees can foster trust, improve service delivery, and accelerate development. Programs should focus on empowering villagers, enhancing interpersonal trust, institutionalizing participation in local decision-making, and

increasing community resilience and commitment to development initiatives. Furthermore, regional planning should consider social capital alongside economic development and employment creation to improve satisfaction, productivity, and long-term sustainability in rural areas.

Overall, combining social capital enhancement with technical support and infrastructure development offers the most effective path toward sustainable and inclusive rural growth. Strengthening participation, trust, and cohesion in rural communities not only improves agricultural and economic outcomes but also builds resilient, self-reliant, and cooperative societies. Government agencies, local organizations, and development practitioners should adopt these integrated strategies to ensure the long-term prosperity of Kermanshah's rural communities.

مقاله پژوهشی

مطالعه و بررسی توسعه نواحی روستایی با تأکید بر سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی روستاهای استان کرمانشاه)

منصور امینی اسدآبادی: دانشجوی دکتری تخصصی جامعه شناسی اقتصاد و توسعه، واحد آزاد شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

علیرضا اسماعیلی*: استادیار گروه جامعه شناسی، واحد آزاد شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران

آذر اسکندری چراتی: استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

رحمت‌اله امیراحمدی: استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

چکیده

پژوهش حاضر مطالعه و بررسی توسعه نواحی روستایی با تأکید بر سرمایه اجتماعی در روستاهای استان کرمانشاه است. روش پژوهش به لحاظ ماهیت از نوع کمی، به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ گردآوری داده، توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بود که شامل هفت مؤلفه اصلی و ۴۴ گویه حاصل از مطالعه پیشینه، با اعتبار محاسبه از آلفای کرونباخ (۰/۸۴) می‌باشد و روایی محتوایی آن توسط متخصصین تأیید گردید. جامعه آماری این تحقیق شامل کل جمعیت (چهل و هفت هزار نفری) روستائیان استان کرمانشاه می‌باشد که جهت به‌دست آوردن حجم نمونه از روش کوکران استفاده گردید. با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله ای، ۸۵ روستا انتخاب و براساس جمعیت سرانه هر روستا (پرسشنامه محقق ساخته سنجش سرمایه اجتماعی توسعه نواحی روستایی کرمانشاه) داده شد تا اقدام به تکمیل آن نمایند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از رگرسیون خطی ساده و معادلات ساختاری که از طریق نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۶ و نرم افزار مدل‌سازی معادلات ساختاری (PLS-Smart) استفاده گردید. از بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی (مدیریت دانش کشاورزی، اعتماد اجتماعی، انسجام و ارتباط اجتماعی، مشارکت اجتماعی)، شاخص مشارکت اجتماعی با ضریب بتای (۰/۶۷۴) بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته (توسعه نواحی روستایی) داشته است. شاخص مدیریت دانش کشاورزی کمترین تأثیر را بر متغیر وابسته (توسعه نواحی روستایی) داشته است. به منظور تعیین میزان توانایی متغیر مستقل سرمایه اجتماعی در پیش بینی متغیر توسعه نواحی روستایی، از آزمون رگرسیون چند متغیره بهره گرفته شد. نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره نشان داد که با توجه به سطح معناداری (۰/۹۵) از بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی (مدیریت دانش کشاورزی، اعتماد اجتماعی، انسجام و ارتباط اجتماعی، مشارکت اجتماعی)، شاخص مشارکت اجتماعی با ضریب بتای (۰/۶۷۴) بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته (توسعه نواحی روستایی) داشته است.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۲۲

شماره صفحات: ۶۷-۷۹

از دستگاه خود برای اسکن خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

اعتماد اجتماعی، جمعیت، سرانه، مشارکت اجتماعی.

استناد: امینی اسدآبادی، منصور؛ اسماعیلی، علیرضا؛ اسکندری چراتی، آذر و امیراحمدی، رحمت‌اله (۱۴۰۴). مطالعه و بررسی توسعه نواحی

روستایی با تأکید بر سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی روستاهای استان کرمانشاه)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۱۵(۵۸)، ۶۷-۷۹.

<https://doi.org/10.30495/jzpm.2024.33525.4342>

مقدمه

یکی از ویژگی‌های هر جامعه‌ای توسعه آن جامعه است. روستاها نیز از این مسأله غافل نیستند و پایداری و دوام آن‌ها به توسعه روستایی بستگی دارد. همچنین عدم توسعه روستاها باعث مهاجرت به شهرها شده و سکونتگاه‌های شهری را دچار مخدل می‌نماید. به عبارتی توسعه روستاها می‌تواند جلوی مهاجرت را گرفته و تعادل را در جامعه حفظ نماید. لذا یکی از عواملی که می‌تواند به توسعه روستایی کمک نماید، سرمایه اجتماعی روستاها است.

توسعه روستایی یکی از مهمترین دغدغه‌های توسعه در ایران و دغدغه اصلی پژوهشگران مناطق روستایی استان کرمانشاه است. توسعه روستایی به عنوان متغیر وابسته در این تحقیق متأثر از عواملی مانند سرمایه اجتماعی و میزان مشارکت و داشتن دانش کشاورزی و همچنین حمایت اجتماعی همراه با اعتماد اجتماعی از کشاورزان و روستاییان به دولت و دولت است. علاوه بر توسعه اقتصادی به عنوان یک اصل اساسی، در چارچوب هنجارهای مثبت سرمایه اجتماعی نیز به سرانجام مثبتی خواهد رسید (Akan, 2020). در دو دهه اخیر مفهوم سرمایه اجتماعی به دلیل ارتباط آن با مولفه‌های اساسی اجتماعی شامل آگاهی، مشارکت، اعتماد، انسجام و شبکه اجتماعی در راستای توسعه پایدار جوامع به ویژه جوامع روستایی مورد تأکید قرار گرفته است (Tinkler, 2020). علاوه بر سرمایه اجتماعی جوامع با سرمایه‌هایی همچون سرمایه‌های فیزیکی، اقتصادی، انسانی، طبیعی و نهادی نیز سر و کار وجود دارد که با هم رابطه متقابل نیز دارند (Rahayu et al., 2024). لذا برای رسیدن به توسعه پایدار روستایی، برخورداری از این سرمایه‌های توسعه‌ای از ضروریات می‌باشد. وجود سرمایه اجتماعی در مناطق روستایی، نقش کلیدی و مهمی را در توسعه روستایی داراست؛ زیرا توسعه روستایی با مشارکت، اعتماد و انسجام محلی ایجاد می‌شود (Sepahvand & Naderi, 2021).

با وجود گذشت قرون متمادی که از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه قدیم می‌گذرد، اما همچنان با چالش‌های فراوانی روبرو هستند و به دلیل وجود دوگانگی‌های نامطلوب مختلف بین عدم توسعه اقتصادی و عدم توجه به هنجارهای سرمایه اجتماعی مرتبط با بافت روستا، در ایران و مناطق مختلف در مسیر توسعه، آنها با مشکلات عدیده‌ای روبه رو هستند و اندیشمندان توسعه این شکاف عظیم درآمدی بین طبقات پایین و بالای جامعه در کشورهای در حال توسعه را نه تنها یک مزیت اقتصادی، بلکه مانعی برای رشد و توسعه اقتصادی تلقی می‌کنند (Mdingi & Ho, 2021). براساس پژوهش حیدری و همکاران (Heidari et al., 2019) مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی ۶۸۵/۰ درصد از تغییرات توسعه پایدار کشاورزی را تبیین می‌کند. همچنین بر اساس نتایج می‌توان بیان کرد که شاخص‌های توسعه پایدار کشاورزی در سطح مطلوبی قرار ندارند. بنابراین وجود سرمایه اجتماعی در روستاها نقش کلیدی و مهمی در توسعه روستایی دارد. چون توسعه روستایی با مشارکت، اعتماد و انسجام محلی ایجاد می‌شود. به طوری که پیامد نابرابری درآمدی و فقر به قدری مختلف، گسترده، تأثیرگذار و شامل بخش‌های مسلط ساختار عملکردی جامعه است که در شرایط حاد و بحرانی، اساس نظام جامعه و دستگاه‌های اجرایی حکومت را تحت تأثیر قرار می‌دهد (Mohammadi Yeganeh & Kermashahi, 2020).

تجربه تاریخی فرآیند توسعه در کشورهای توسعه یافته و پیشرفته و به عبارتی توسعه روستایی با چالش‌های فراوانی مواجه است، زیرا راهبردهای گذشته در حوزه توسعه روستایی موفق نبوده و نتوانسته مسائلی مانند فقر، اشتغال، سلامت، امنیت غذایی و پایداری محیط زیست را تأمین کند. این معضل باعث شده است که در سال‌های اخیر بار دیگر توسعه روستایی مورد توجه قرار گرفته و نظریه پردازان، برنامه‌ریزان و مدیران دولتی با ارائه راهکارهای جدید سعی در کاهش مشکلات و مسائلی که گریبان گیر آن است را داشته باشند (Deng et al., 2023). یکی از این راهکارها که اخیراً مورد توجه جامعه‌شناسان و برنامه‌ریزان توسعه در بسیاری از کشورهای جهان قرار گرفته و توانسته نقش موثری در توسعه روستاها داشته باشد، نقش سرمایه اجتماعی است. سرمایه‌گذاری عمده در روابط با دیگران و کاربرد آن در دسترسی‌های مختلف به منابع متعلق به محله‌ها، جوامع، مناطق و بخش‌ها و از سوی دیگر باید برای غلبه بر معضلات مختلف اجتماعی از جمله فقر، جرم و جنایت، اقتصاد کم بازده به کار گرفته شود. لذا توسعه روستایی یک ضرورت اساسی برای توسعه ملی است و باید در اولویت برنامه‌های توسعه قرار گیرد (Bothma, 2020).

امروزه برای دستیابی به توسعه بیشتر در روستاها اقدامات و تدابیر مختلفی اندیشیده شده است. راهکارهای افزایش تولید، ارتقای سطح دانش و فناوری، بهبود شبکه ارتباطی، افزایش درآمد و ایجاد اشتغال بیشتر، کاهش فقر و نابرابری، تنوع بخشیدن به اقتصاد روستایی و توسعه پایدار روستایی کمک می‌کند (Azkia et al., 2008). یکی از چالش‌های امروز توسعه روستایی عدم توجه به سرمایه اجتماعی ساکنین روستا است که در قالب هزاران خرده فرهنگ در گستره جغرافیایی ایران پراکنده شده است که شناخت این سرمایه قطعاً روندی با برنامه را به همراه دارد (Salmani et al., 2011). امروزه توسعه سرمایه اجتماعی نقش بسیار مهمی از سرمایه فیزیکی و انسانی در سازمان‌ها و جوامع ایفا می‌کند و شبکه‌های روابط جمعی و گروهی بخشی از انسجام بین مردم، سازمان‌ها و مردم و سازمان‌ها با سازمان‌ها هستند. در غیاب سرمایه اجتماعی، سایر سرمایه‌ها کارایی خود را از دست می‌دهند و بدون سرمایه اجتماعی، پیمودن مسیرهای توسعه و بهبود فرهنگی و اقتصادی دشوار و

ناهموار می‌شود (Vazini Afl et al., 2020). در حال حاضر اهمیت سرمایه اجتماعی برای دستیابی به توسعه روستایی موضوع رو به رشد بسیاری از مطالعات در سال‌های اخیر، شرط لازم برای پیشرفت هر جامعه به ویژه جوامع روستایی، توسعه انسجام اجتماعی، توسعه مشارکت اجتماعی، و مهم‌تر از همه اعتماد متقابل (افراد و دولت) که این ساختارها اجزای سرمایه اجتماعی هستند. معمولاً وقتی از مشکلات اقتصادی صحبت می‌شود، اغلب از کمبود سرمایه فیزیکی یاد می‌شود، زیرا از زمان مشکلات اقتصادی، سرمایه فیزیکی (مادی) به عنوان یکی از بزرگترین مشکلات ذکر می‌شود و سرمایه اجتماعی اصلاً مطرح نمی‌شود. این در حالی است که نیاز به سرمایه اجتماعی در شرایط «رکود و تورم» که مستلزم «اعتمادسازی» است بیش از هر سرمایه دیگری احساس می‌شود و می‌تواند بسیاری از معماهای اجتماعی غیرقابل حل را از سر راه حرکت‌های توسعه جامعه بردارد (Dadvar Khani et al., 2013).

استدلال می‌شود که هنجارهای اجتماعی قوی متقابل و اعتماد اجتماعی در جوامع با سرمایه اجتماعی بالا پرورش می‌یابد و از نتایج مثبت در اشتغال، وضعیت اجتماعی-اقتصادی و آموزش حمایت می‌کند (Ari et al., 2024). ارتباطات محلی ایجاد شده و خدمات ارائه شده در گروه‌های مدنی در تقویت ظرفیت و اعتماد مدنی بسیار مهم است، که به نوبه خود با نتایج مطلوب مانند بهبود نتایج آموزشی و افزایش امنیت جامعه مرتبط است. در نتیجه، ادعا می‌شود که سرمایه اجتماعی و موفقیت جامعه همبستگی مثبت دارند (Liu et al., 2022; Ari et al., 2024).

در استان کرمانشاه به دلیل محرومیت زیاد به‌ویژه در نواحی روستایی آن، بررسی سطح سرمایه اجتماعی و تأثیر آن بر سطح توسعه‌یافتگی نواحی روستایی ضروری به نظر می‌رسد؛ بنابراین این پژوهش وضعیت سرمایه اجتماعی سکونت گاه‌های روستایی کرمانشاه و تأثیر آن را بر شکل‌گیری توسعه پایدار در روستاهای نمونه بررسی کرده و در کنار آن، سنجش میزان سرمایه اجتماعی هر یک از روستاها به همراه رتبه‌بندی روستاهای بررسی‌شده براساس میزان سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار روستایی مدنظر بوده است. لذا مسئله اصلی پژوهش حاضر این است که میزان اثرگذاری سرمایه‌های اجتماعی بر روند تغییرات سطح توسعه پایدار روستایی در منطقه مطالعه‌شده چقدر است.

در استان کرمانشاه به دلیل محرومیت زیاد به ویژه در مناطق روستایی آن، بررسی میزان سرمایه اجتماعی و تأثیر آن بر سطح توسعه یافتگی روستاها ضروری به نظر می‌رسد. از این رو، این پژوهش به بررسی وضعیت سرمایه اجتماعی سکونتگاه‌های روستایی کرمانشاه و تأثیر آن بر شکل‌گیری توسعه پایدار در روستاهای نمونه پرداخته و در کنار آن، میزان سرمایه اجتماعی هر یک از روستاها را به همراه رتبه بندی سنجیده شده است. روستاهای مورد بررسی بر اساس میزان سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار روستایی مورد توجه قرار گرفته است. بنابراین موضوع اصلی تحقیق حاضر این است که توسعه نواحی روستایی با تأکید بر سرمایه اجتماعی در روستاهای استان کرمانشاه مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد.

بنابراین پژوهشگر با توجه به مستندات موجود در صدد بر آمد با انجام پژوهش حاضر به این سوال به شیوه علمی پاسخ دهد: چه برداشت مناسبی را می‌توان در راستای ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه ارائه داد؟ آیا مدل مناسب ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه دارای برازش مناسب می‌باشد؟

پیشینه تحقیق و مبانی نظری

یکی از مفاهیم اساسی که در چند دهه اخیر در جوامع مورد توجه قرار گرفته است، مفهوم سرمایه اجتماعی است. سرمایه اجتماعی به دلیل داشتن ویژگی‌هایی مانند دانش، اعتماد، همکاری متقابل و مشارکت اجتماعی می‌تواند نقش بسزایی در تسهیل روابط مبتنی بر احترام و در نهایت شکل‌گیری شهروندان فعال و قدرتمند داشته باشد (Ding, 2020). مفهوم سرمایه اجتماعی اولین بار توسط بورديو مطرح شد. او سرمایه اجتماعی را نتیجه منابع دسترسی می‌داند که از طریق روابط قوی شبکه‌ای نهادینه شده‌اند. شبکه‌ای که هر یک از اعضا از حمایت سرمایه جمعی برخوردار هستند (Tinkler, 2020). سرمایه اجتماعی محصول سرمایه‌گذاری فردی یا جمعی، آگاهانه یا ناخودآگاه است که به دنبال تثبیت یا بازتولید روابط اجتماعی است که می‌تواند مستقیماً در کوتاه‌مدت یا بلندمدت مورد استفاده قرار گیرد (Gultekin, 2019). بورديو بر این باور است که شکل‌گیری و اثربخشی سرمایه اجتماعی تابعی از عضویت در یک گروه اجتماعی است که اعضای آن از طریق تبادل اشیا و نمادها مرزهای گروهی را ایجاد کرده‌اند. در واقع، شخص با عضویت در یک گروه، مالکیت شبکه‌ای بادوام از روابط نهادینه شده بین افراد را به اشتراک می‌گذارد (Ding, 2020).

با توجه به اینکه فرآیند اجتماعی شدن هر فرد در سطوح مختلف محل سکونت و محیط اجتماعی و فرهنگی صورت می‌گیرد و این امر در وضعیت سرمایه اجتماعی جامعه بسیار موثر است، سرمایه اجتماعی روستایی نقش بسزایی به عنوان یک عامل مهم در توسعه پایدار روستاییان دارد (Akan, 2020). محققین توسعه بر این باورند که روستاییان حداقل سه نوع سرمایه دارند که می‌توانند از آن‌ها برای دستیابی به اهداف توسعه روستایی و کشاورزی استفاده کنند: الف) سرمایه مالی که شامل پول سرمایه‌گذاری شده توسط خانواده برای پرداخت نهادهای

کشاورزی و غیره می‌شود. ب) سرمایه انسانی که شامل توانایی و انگیزه انجام کار است. ج) سرمایه اجتماعی که از طریق تعامل بین روستاییان در طی فرآیند یادگیری به دست می‌آید (Akan, 2020).

موضوع سرمایه اجتماعی به طور فزاینده‌ای در مطالعات توسعه مطرح می‌شود (Schaft & Brown, 2003). شبکه قوی روابط متقابل مبتنی بر اعتماد، یک جامعه محلی قوی را پیش‌فرض می‌گیرد که در آن سازمان‌های غیردولتی فعال هستند، ارتباطات بین مردم مکرر است، و سطح بالایی از اعتماد به یکدیگر، غریبه‌ها و سیستم نهادی وجود دارد. سرمایه اجتماعی می‌تواند منبعی برای جامعه باشد. این به معنای روابط نزدیک بین اعضای جامعه است که مبتنی بر اعتماد است (Fozer et al., 2005).

به گفته داننز^۱، چهار نوع اعتماد می‌تواند ایجاد شود: اعتماد قراردادی، ارتباطی، شایستگی و اعتماد مراقبتی. اعتماد قراردادی زمانی قوی است که افراد به تعهدات خود عمل کنند. وقتی به آنچه می‌گویند عمل می‌کنند اعتماد ارتباطی ظریف‌تر است: یک ارتباط واضح و مکرر به افراد کمک می‌کند قوانین را رعایت کنند، از امور محلی حمایت کنند و تغییرات را در آغوش بگیرند. زمانی در مورد اعتماد به شایستگی صحبت می‌شود که افراد در کاری که انجام می‌دهند مهارت داشته باشند و بتوانند ثابت کنند که می‌توانند کار خود را به خوبی انجام دهند. مراقبت جنبه نرم‌تر اعتماد است: با اعتماد مراقبتی، می‌توان باور کرد که حتی اگر چیزی در جامعه به نتیجه نرسد، رهبران همچنان سعی می‌کنند در راستای منافع خود عمل کنند (Hoelting, 2017).

سرمایه اجتماعی در «شبکه روستایی» جایگاهی دارد. این یکی از شش بعد نظری است که توسعه‌دهندگان مدل شبکه روستایی (Guinjoan et al., 2016) معتقدند که سرمایه اجتماعی می‌تواند بر زوال کشاورزی غلبه کند و کیفیت زندگی در مناطق روستایی را بهبود بخشد. این ابعاد عبارتند از درون‌زایی، تولید تازه، پایداری، سرمایه اجتماعی، چارچوب‌های نهادی جدید و حاکمیت بازار. روابط شکل گرفته بین این ابعاد برای استحکام و در نهایت برای توسعه «شبکه روستایی» مناطق روستایی اساسی است (Guinjoan et al., 2016).

پیسانی و میچلتی^۲ (۲۰۲۰) تأکید می‌کنند که نظریه‌های سرمایه اجتماعی این ایده را مطرح می‌کنند که فرآیندهای توسعه روستایی پدیده‌های پیچیده‌ای هستند که در ساختارهای اجتماعی و سایر زمینه‌های زمینه‌ای که در آن اهداف شرکت‌کنندگان صرفاً یا لزوماً مبتنی بر منفعت شخصی نیست، قرار دارند. از سوی دیگر، روابط جدید شهری و روستایی صرفاً مبتنی بر نیاز زیستی نیست، بلکه اساساً مبتنی بر نیازها و الزامات اجتماعی جدید است. این بدان معنی است که هنجارها، ارزش‌ها و نگرش‌های اجتماعی تا حد زیادی تعیین‌کننده ایجاد یا توسعه روابط جدید شهری یا روستایی است (Westlund & Kobayashi, 2013).

لذا امروزه توسعه سرمایه اجتماعی نقش بسیار مهمی از سرمایه فیزیکی و انسانی در سازمان‌ها و جوامع ایفا می‌کند و شبکه‌های روابط جمعی و گروهی انسجام بین مردم، سازمان‌ها و مردم و سازمان‌ها با سازمان‌ها هستند. در غیاب سرمایه اجتماعی، سایر سرمایه‌ها کارایی خود را از دست می‌دهند و بدون سرمایه اجتماعی، پیمودن مسیرهای توسعه و بهبود فرهنگی و اقتصادی دشوار و ناهموار می‌شود (Vazini Afzal, 2020). در حال حاضر اهمیت سرمایه اجتماعی برای دستیابی به توسعه روستایی از اهمیت بالایی برخوردار است و انجام پژوهش در این زمینه به خصوص برای جوامعی مثل جوامع روستایی ایران می‌تواند سازنده و کارا باشد.

نتایج مطالعه راهایو و همکاران (۲۰۲۴) نشان داد که هنجارها، اعتماد، شبکه‌های اجتماعی و زیرساخت‌ها تأثیر مثبتی بر توسعه روستایی بر توسعه سرمایه اجتماعی روستاها دارند. یافته‌های پژوهش اری و همکاران (۲۰۲۴) نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی در پیشبرد گردشگری کاکائویی، به ویژه برای افرادی که مستقیماً در صنعت گردشگری درگیر نیستند، بسیار مهم است. نتایج پژوهش فرکس^۳ (۲۰۲۱) نشان داد که بین سرمایه اجتماعی و توسعه روستایی پیوند وجود دارد، اما این رابطه همیشه مشهود یا یک طرفه نیست. نتایج پژوهش بریز و همکاران^۴ (۲۰۲۰) نشان داد که ابعاد سرمایه اجتماعی به عنوان اهرمی برای تقویت اشتراک دانش عمل می‌کند. همچنین نشان می‌دهد که رفاه کارمندان در ارتباط بین سرمایه اجتماعی ساختاری و رابطه‌ای و اشتراک دانش نقش واسطه‌ای دارد. یافته‌های پژوهش کارهینا و همکاران^۵ (۲۰۱۹) نیز نشان داد که سرمایه اجتماعی یکی از عوامل تعیین‌کننده اجتماعی، سلامت است که بر عدالت و رفاه نیز موثر است، که ممکن است به طور ناهمباز در بین هر جمعیت توزیع شده باشد. بعلاوه کاهش نابرابری جنسیتی و هویتی و درآمد در توزیع سرمایه اجتماعی در جامعه تأثیر می‌گذارد. نتایج پژوهش اکینتیمهین و همکاران^۶ (۲۰۱۹) نشان داد هویت فردی از جمله سن و شغل شرکت‌کننده بر میزان سرمایه اجتماعی تأثیر دارد. بعلاوه سرمایه اجتماعی با موفقیت تجاری نیز رابطه دارد.

نتایج پژوهش خیبری و همکاران (۱۴۰۳) نشان داد که سرمایه اجتماعی در روستاهای مورد مطالعه در وضعیت ضعیفی قرار دارد. بین متغیرهای شبکه اجتماعی و انسجام اجتماعی بیشترین میزان ارتباط وجود داشت. همچنین بعد اجتماعی با آماره ۳۰/۴۶ ارتباط بیشتری نسبت به سایر

4. Berraies & et al

5. Karhinaa & et al

6. Akintimehin & et al

1. Dunens

2. Pisani & Micheletti

3. Farkas

ابعاد با توسعه پایدار روستاهای مورد پژوهش داشته است. یافته‌های پژوهش حیدری و همکاران (۱۴۰۲) نشان داد که در بین ابعاد سرمایه اجتماعی، میزان انسجام اجتماعی نسبت به ابعاد مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی بالاتر است. نتایج پژوهش سپهوند و کریم نادری (۱۴۰۰) نشان داد که مؤلفه‌های استفاده از ظرفیت تولید هر روستا، ایجاد واحدهای صنعتی در اطراف محیط‌های روستایی، تقویت زیرساخت‌های ارتباطی، حمایت‌های اجتماعی از قبیل بیمه و نیز ایجاد بنگاه‌های زودبازده، با بیشترین اثرات مستقیم و غیرمستقیم بر سایر مؤلفه‌ها، از مهم‌ترین راهکارها در راستای متنوع‌سازی اقتصاد جوامع روستایی نهانند به‌شمار می‌روند. یافته‌های تحقیق گیاهی و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد که در تمامی متغیرهای تحقیق (اقتصادی، ۳/۴۰، اجتماعی، ۳/۳۷، گردشگری، ۳/۲۶، زیست‌محیطی، ۳/۰۷) میانگین شناسایی شده بالاتر از میانه‌ی نظری (۳) است، از این رو رونق صنایع‌دستی نقش مؤثر و مفیدی در توسعه روستایی منطقه (نسبت به موقعیت و وضعیت اقتصادی و غیره کلی آن) ایفا می‌کند. همچنین نتایج حاصل از روش (AHP) در بین متغیرهای مورد بررسی نشان می‌دهد، مؤلفه‌های اقتصادی و اجتماعی به ترتیب با وزن‌های ۰/۵۷۴، ۰/۱۶۷ درصد، مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه روستایی می‌باشند و مؤلفه‌های گردشگری و زیست‌محیطی به ترتیب با وزن‌های ۰/۱۵۹ و ۰/۰۹۸ از اهمیت کمتری نسبت به سایر عوامل دارند. بنابراین توجه ویژه به رونق صنایع‌دستی به عنوان رویکردی خلاق و نوین در توسعه روستایی برای سایر سکونتگاه‌های روستایی پیشنهاد می‌گردد. نتایج پژوهش سمنانی و همکاران (۱۴۰۰) نشان‌دهنده آن است که مدل پارادایمی بهبود سرمایه‌های اجتماعی در توسعه ترکیبی از عامل هویت اجتماعی شامل مؤلفه‌های خانوادگی، فردی و فرهنگی، عامل شبکه اجتماعی شامل مؤلفه‌های روابط اجتماعی و مناسبات اجتماعی، عامل آسیب‌های اجتماعی شامل مؤلفه‌های هنجارهای اجتماعی و بی‌اعتمادی اجتماعی، عامل آگاهی اجتماعی شامل مؤلفه‌های دانش اجتماعی و توسعه ارزش‌های اجتماعی و عامل مسئولیت‌پذیری اجتماعی شامل مؤلفه‌های انسجام اجتماعی و اعتماد اجتماعی است. نتایج پژوهش عبدالشاه (۱۳۹۶) نشان داد که نقش رهبری اخلاقی بر تولید سرمایه‌های اجتماعی در سازمان‌های دولتی معنادار است، بدان معنا که با به کارگیری رهبری اخلاقی می‌توان برای اعضای سازمان، آینده مشترکی متصور شد که سبب ایجاد وحدت میان اعضای سازمان خواهد شد. این وحدت سرانجام به تعامل سازنده و آن هم به رابطه‌ای برد - برد میان اعضا می‌انجامد.

مواد و روش تحقیق

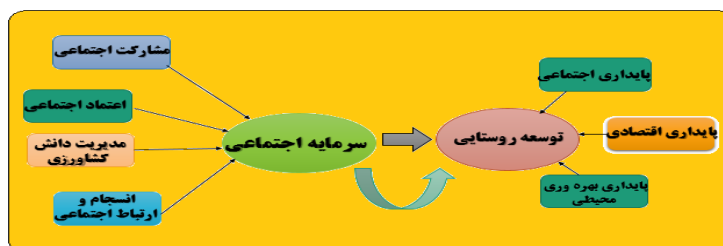
این تحقیق به لحاظ ماهیت داده از نوع کمی، به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ نحوه گردآوری داده، توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل کل جمعیت (چهل و هفت هزار نفری) روستا نشینان استان کرمانشاه می‌باشد. جهت به‌دست آوردن حجم نمونه از روش کوکران استفاده گردید. بر اساس فرمول فوق در سطح معنی داری ۰/۵ حجم نمونه‌ای برابر با ۴۰۰ نفر بدست آمده است. جهت جبران و ارتقاء بهتر و کاهش داده‌های پرت حجم نمونه کمی بیشتر از فرمول در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش خوشه‌ای چند مرحله‌ای می‌باشد. براساس سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت استان کرمانشاه، ۱۹۵۲۴۳۴ نفر بوده است که تعداد ۱۴۶۸۶۱۵ نفر در مناطق شهری و ۴۷۸۴۴۴ در مناطق روستایی سکونت دارند. این استان دارای ۱۴ شهرستان، ۲۷ بخش، ۲۶ شهر و ۸۵ دهستان و ۳۱۷۲ روستا است. لازم به ذکر است که نحوه انتخاب نمونه‌ها در هر روستا به صورت تصادفی سیماتیک بوده است (جدول شماره ۱).

جدول ۱- جمعیت و نمونه روستاهای استان کرمانشاه برای پژوهش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی (منبع: یافته‌های پژوهش)

روستا	جمعیت	نمونه	روستا	جمعیت	نمونه	روستا	جمعیت	نمونه	روستا	جمعیت	نمونه
بنچله	۶۰۳	۱۲	باتمان	۴۴۵	۸	کمرزرد	۶۳۰	۱۴	کوچکینه	۲۸۷	۵
ژلان تپه کاکه	۱۱۳	۲	کاسرا	۴۶۳	۸	رحمان آباد	۱۷۶	۳	پشت تنگ	۱۰۵	۲
خلیفه بابیر	۷۷	۳	هزارخانی	۱۳۹	۲	چقاماران	۲۶۵	۵	کله پا	۹۵	۲
داربسر	۴۹	۳	بانی پارباب	۱۰۹	۲	ده خداداد	۲۰۷	۴	سوخوررشید	۱۸۸	۳
وانی سر	۱۷۹	۳	ده الیاس	۲۶۵	۵	بابا رستم	۱۰۴	۲	حوض سید مراد	۸۲	۳
افریانج	۶۶	۳	گرانمیر	۱۲۵	۲	بیوله	۴۳۰	۷	امامقلی	۶۸	۳
پشت کلان	۹۸	۲	بیوند علیا	۱۹۰	۳	شلین	۲۲۹	۴	بانی میران	۱۵۱	۳
مله بید	۸۰	۳	گلوزی	۳۵۴	۶	خیل فاتکی کن	۹۰	۲	بلشت	۲۳۵	۴
قیطول	۱۴۶	۲	حسین آباد	۹۳	۲	چمن زارعلیا	۱۷۹	۳	بان یاران تیمور	۷۰	۳

۲	۱۲۹	بکترعلیا	۴	۲۳۷	علی بارانی	۳	۱۶۳	قره ولی	۲	۹۸	همت آباد
۱۰	۵۸۳	پلنگ گرد	۳	۱۶۱	علی آباد	۵	۳۰۴	عزیزآباد	۳	۱۷۷	چشمه بیگی
۲	۱۱۸	قلعه قاضی سفلی	۵	۲۷۸	تومیانه	۳	۱۴۸	داربلوط	۵	۲۷۶	بانی بید
۲	۹۲	امام حسن سفلی	۴	۲۰۵	نیلک	۷	۴۱۳	سیدایاز	۵	۳۱۷	سراب میله سر
۴	۱۹۷	فرح خانی	۷	۳۹۵	کرکهرک	۱۳	۷۶۴	انجیرک	۳	۱۹۴	بزرگوره
۵	۲۷۷	بهرام آباد	۳	۱۴۳	اریت	۳	۱۶۷	گراوه اسماعیل	۴	۲۳۵	چشمه میران
۳	۱۸۴	مزیدی	۳	۴۳۸	باتمان	۵۲	۳۰۴۳	بانوره	۱۶	۹۵۵	حسن آباد
۴	۲۳۰	سرجوب	۲	۱۰۳	جانبان	۳	۵۴	پیر مرد	۴	۲۲۰	کانی شریف
۴	۲۶۲	پاطاق	۳	۵۸	تازه آباد مرکزی	۴	۱۴۲	ده موسی	۴	۲۲۷	کوهالی
۳	۸۳	چشمه درازه	۴	۲۳۲	بلوان	۱۰	۵۶۸	نسمه	۲	۱۴۲	میرحسین
۳	۱۱۲	تپه کبود سفلی	۴	۲۴۴	میرزا آباد	۳	۱۱۲	دوريسان	۸	۴۶۰	کلاوه
حجم نمونه: ۴۰۰			تعداد روستا: ۸۵			۸	۲۶۸	دوآب	۱۰	۵۷۱	دارتوت

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار، و از آمار استنباطی شامل آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده، همبستگی و رگرسیون خطی استفاده شده است. نرم‌افزار مورد استفاده Spss26 و SmartPls3.0 می‌باشد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته وضعیت ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه تشکیل می‌دهد. که پرسشنامه فوق از متن پیشینه و بر اساس شاخص‌های نظریه‌های موجود و معتبرشناسایی شده، سپس طراحی و پس از بررسی از لحاظ روایی و پایایی بین گروه کمی تحقیق توزیع شده است. سرمایه اجتماعی شامل مولفه‌های: مدیریت دانش کشاورزی، اعتماد اجتماعی، انسجام و ارتباط اجتماعی، مشارکت اجتماعی و توسعه روستایی شامل مولفه‌های: پایداری اقتصادی، پایداری اجتماعی، پایداری بهره‌وری محیطی می‌باشند. با استفاده از آزمون کایزر (KMO)، میزان روایی گویه‌های تبیین‌کننده سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار روستایی برابر با (۰/۹۴۴) است و براساس نتایج آزمون اعتبار سازه‌ای، ضریب آلفای کرونباخ به دست اعتبار آورده آزمون‌های پرسشنامه ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه با استفاده از آلفای کرونباخ با میانگین ۰/۸۴ از اعتبار خوبی برخوردار بوده است. زیرا هرچه مقدار اعتبار و آلفای کرونباخ به یک نزدیکتر باشد آزمون از تعمیم نتایج یا به اصطلاح از اعتبار بیرونی بیشتری برخوردار است. بنابراین پرسشنامه ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه دارای اعتبار است. مولفه‌ها و شاخص‌های سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه شامل ۷ مولفه اصلی در دو بخش اصلی متغیرها بوده (شکل ۱) و عبارتند از: بخش اول: سرمایه اجتماعی شامل مولفه‌های: مدیریت دانش کشاورزی، اعتماد اجتماعی، انسجام و ارتباط اجتماعی، مشارکت اجتماعی و بخش دوم: توسعه روستایی شامل مولفه‌های: پایداری اقتصادی، پایداری اجتماعی، پایداری بهره‌وری محیطی می‌باشند.

شکل ۱- مدل مفهومی اولیه پژوهش، (منبع: یافته‌های پژوهش)

براساس مدل مفهومی پژوهش، با اعمال نظر خبرگان از طریق پرسشنامه ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه شامل ۷ مولفه اصلی و ۴۴ مولفه فرعی (گویه) می‌باشد.

بحث و یافته‌های تحقیق

- یافته‌های توصیفی (توصیف متغیرها و بررسی نرمال بودن داده‌ها)

از بین ۴۰۰ نفر پاسخ‌دهنده، ۷۰ درصد آنها (۲۸۰ نفر) مرد و ۱۲۰ نفر آنها (۳۰ درصد) نیز زن می‌باشند.

از آزمون آماری کولموگروف اسمیرنوف جهت تعیین وضعیت توزیع داده‌ها (نرمال بودن) استفاده شد. نتایج به دست آمده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف (جدول ۳) بیانگر این است که فرض توزیع نرمال متغیرها را نمی‌توان رد کرد ($P > 0.01$). سطح معنی داری بدست آمده برای تمامی متغیرها بیشتر از مقدار ۰.۰۱/ است. در مجموع نتایج نشان از این دارد که توزیع متغیرهای اصلی، انحراف قابل توجهی از توزیع نرمال ندارد و می‌توان توزیع متغیرهای پژوهش را نرمال یا نزدیک به نرمال ارزیابی کرد و از آزمون‌های پارامتریک بهره برد.

جدول ۲- توصیف متغیرهای تحقیق و بررسی نرمال بودن داده از طریق آزمون کولموگروف اسمیرنوف

متغیر	شاخص	گویه	میانگین	انحراف استاندارد	آماره-K-S	سطح معنی داری
متغیرهای اجتماعی	مدیریت دانش کشاورزی	استفاده از ابزارها و فناوری های روز کشاورزی	۳/۴۳۲	۰/۱۱۷	۱/۲۹	۰/۰۴۸
		تدوین راهبرد مناسب مدیریت دانش و مهارت کشاورزی	۳/۲۶۸	۰/۰۸۲	۱/۳۱	۰/۰۶۵
		شناسایی نیازهای حال و آینده مدیریت دانش کشاورزی	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸		
	اعتماد اجتماعی	اعتماد به همسایگان و کمک آنان	۳/۳۶	۳/۴۳	۱/۱۵	۰/۱۴۱
		اعتماد به کشاورزان همسایه	۲/۴۱۱	۰/۱۱۳	۱/۲۰	۰/۱۱۴
		اعتماد کشاورزان به نهادهای اجتماعی	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۲۷	۰/۰۸۱
		اعتماد کشاورزان به مراکز کشاورزی و تعاون روستایی	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۶	۰/۰۸۴
		میزان اعتماد کشاورزان به دهیاری و شورای روستا	۳/۳۶	۳/۴۳	۱/۲۹	۰/۰۷۲
		اعتماد به صاحبان زمین‌های همسایه	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۲۸	۰/۰۷۴
		میزان اعتماد به افراد خارج از محیط روستا	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۹	۰/۰۷۰
		همدلی و احترام به ارزش‌ها	۳/۳۶۲	۳/۴۳	۱/۲۶	۰/۰۸۴
		صمیمیت در بین اهالی روستا و کشاورزان	۲/۵۶۶	۰/۱۱۶	۱/۳۰	۰/۰۶۹
	انسجام و ارتباط اجتماعی	کمک به هم در موقع مشکلات	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۲۶	۰/۰۸۴
		ترویج فرهنگ پیشگیری از تنش با رویکرد کدخدا منشی	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۷	۰/۰۷۹
		شنیدن نظرات همدیگر و مقید بودن به گردهمایی روستایی	۳/۳۶۶	۳/۴۳	۱/۲۹	۰/۰۷۲
		مهارت‌های ارتباطی با سایر کشاورزان	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۸	۰/۰۷۴
		مشارکت و همیاری در حل مشکلات روستا	۳/۳۶۹	۳/۴۳	۱/۲۹	۰/۰۷۰
توسعه پایدار روستایی	مشارکت اجتماعی	ارتقای شرکت در گردهمایی روستا	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۲۶	۰/۰۸۴
		مشارکت در بهره‌گیری مصرف آب و آبیاری جدید	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۳۰	۰/۰۶۹
		مشورت با کارشناسان خدمات کشاورزی	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۳۲	۰/۰۶۲
		شرکت در تصمیم گیری‌های محلی	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۳۱	۰/۰۶۵
		کمک مالی و همکاری در حل مشکلات زمین	۳/۳۶۱	۳/۴۳	۱/۱۵	۰/۱۴۱
		مشارکت در حفظ محیط زیست روستا	۳/۵۱۷	۰/۱۱۹	۱/۲۰	۰/۱۱۴
		بازنگری افزایش درآمد و سودمحصولات	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۲۷	۰/۰۸۱
		عدالت اقتصادی در خرید تضمینی محصولات کشاورزی	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۶	۰/۰۸۴
		دسترسی عادلانه به ماشین آلات کشاورزی	۳/۳۶۲	۳/۴۴	۱/۲۷	۰/۰۷۹
		اعطای تسهیلات و وام به کشاورزان	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۲۹	۰/۰۷۲
	پایداری اقتصادی	اجرای صحیح بیمه محصولات کشاورزی	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۸	۰/۰۷۴
		عرضه و تقاضای تولید محصولات کشاورزی	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۹	۰/۰۷۰
		کاهش فقر و سرمایه گذاری در بخش کشاورزی	۳/۳۶۵	۳/۴۲	۱/۲۶	۰/۰۸۴
		توزیع ارزان نهادهای کشاورزی	۳/۳۶۳	۳/۴۳	۱/۳۰	۰/۰۶۹
	پایداری اجتماعی	گسترش فعالیت‌های تعاونی کشاورزان	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۶	۰/۰۸۴
		میزان رضایت از شغل کشاورزی	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۳۰	۰/۰۶۹
		علاقه نسل جوان به کشاورزی	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۳۲	۰/۰۶۲
		رقابت در بهره وری کشاورزی	۳/۳۶۱	۳/۴۳	۱/۳۱	۰/۰۶۵
		توزیع عادلانه بهره گیری از اطلاعات و مجلات ترویج کشاورزی	۳/۵۱۷	۰/۱۱۹	۱/۱۵	۰/۱۴۱

متغیر	شاخص	گویه	میانگین	انحراف استاندارد	آماره-K S	سطح معنی‌داری
پایداری بهره‌وری محیطی		رضایت از آینده شغل کشاورزی	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۲۰	۰/۱۱۴
		کاهش مصرف موادشیمیایی و کودهای مضر	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۷	۰/۰۸۱
		استفاده بهینه از آب و خاک و تغییر در تکنیک‌های آبیاری	۳/۳۶۲	۳/۴۴	۱/۲۶	۰/۰۸۴
		استفاده از کود حیوانی برای تقویت خاک	۳/۲۶۷	۰/۰۸۴	۱/۲۷	۰/۰۷۹
		استفاده از بذرهای اصلاح شده	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۹	۰/۰۷۲
		رعایت مراحل کاشت و برداشت و مبارزه با آفات	۲/۷۶۱	۰/۱۵۸	۱/۲۸	۰/۰۷۴
		محافظت از حریم رودخانه	۳/۳۶۵	۳/۴۲	۱/۲۹	۰/۰۷۰
		حفظ مراتع و بافت جنگل و کاشت درخت	۳/۳۶۳	۳/۴۳	۱/۲۶	۰/۰۸۴

نتایج به دست آمده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف بیانگر این است که فرض توزیع نرمال متغیرها را نمی‌توان رد کرد. سطح معنی‌داری به‌دست آمده برای تمامی متغیرها در حد قابل قبول قرار دارد.

یافته‌های استنباطی (آزمون خطی بودن متغیرها و تحلیل سؤال‌های پژوهش)

نتایج (جدول ۳) بیانگر آن است که مقادیر سطح معناداری (sig) کمتر از ۰/۰۵ می باشد و رابطه خطی بودن در بین متغیرهای ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه برقرار است.

جدول ۳- مقادیر آزمون خطی بودن متغیرهای اصلی ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه (منبع: یافته‌های پژوهش)

متغیر	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	Sig
مدیریت دانش کشاورزی	۳/۵۷۳	۱	۳/۵۷۳	۷/۶۷۴	۰/۰۰۳
اعتماد اجتماعی	۸۴۴.۲	۱	۸۴۴.۲	۶/۲۳۲	۰/۰۰۲
انسجام و ارتباط اجتماعی	۳/۵۲۳	۱	۳/۵۲۲	۴/۶۷۱	۰/۰۰۴
مشارکت اجتماعی	۱/۹۰۸	۱	۱/۹۰۸	۴/۰۴۸	۰/۰۰۱
توسعه اقتصادی	۸۳۳.۵	۱	۸۳۳.۵	۵/۴۵۶	۰/۰۰۱
توسعه اجتماعی	۸۴۴.۲	۱	۸۴۴.۲	۶/۲۳۲	۰/۰۰۲
توسعه بهره‌وری محیطی	۳/۵۲۳	۱	۳/۵۲۲	۴/۶۷۱	۰/۰۰۴

آزمون فرضیه‌های پژوهش

۱. بین اعتماد اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه رابطه معنی داری وجود دارد.
 ۲. بین مشارکت اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه رابطه معنی داری وجود دارد.
 ۳. بین انسجام اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه رابطه معنی داری وجود دارد.
 ۴. بین ارتباط اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه رابطه معنی داری وجود دارد.
- برای آزمودن فرضیه‌های پژوهش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید (جدول ۴). بین مولفه‌های سرمایه اجتماعی و توسعه روستایی رابطه مثبت معنی دار برقرار می‌باشد، به طوری که مولفه مشارکت اجتماعی با ضریب همبستگی (۰/۷۴۴) و سطح معنی داری (۰/۰۰۰) دارای بیشترین میزان همبستگی و مولفه‌های مدیریت دانش کشاورزی و اعتماد اجتماعی با ضریب همبستگی (۰/۵۲۳) و (۰/۵۳۱) سطح معنی داری ۰/۰۰۰ دارای کمترین میزان همبستگی می‌باشند.

جدول ۴- نتایج ضریب همبستگی پیرسون سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه (منبع: یافته‌های پژوهش)

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
مدیریت دانش کشاورزی	توسعه نواحی روستایی	۰/۵۲۳	۰/۰۰۰
اعتماد اجتماعی		۰/۵۳۱	۰/۰۰۰
انسجام و ارتباط اجتماعی		۰/۶۵۰	۰/۰۰۰
مشارکت اجتماعی		۰/۷۴۴	۰/۰۰۰

در تحقیق حاضر، جهت مطالعه روابط همبستگی بین سرمایه اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج نشان داد که بین مولفه‌های سرمایه اجتماعی و توسعه روستایی رابطه مثبت معنی دار برقرار می‌باشد، به طوری که مولفه مشارکت اجتماعی با ضریب همبستگی (۰/۷۴۴) و سطح معنی داری (۰/۰۰۰) دارای بیشترین میزان همبستگی و مولفه‌های مدیریت دانش کشاورزی و اعتماد اجتماعی با ضریب همبستگی (۰/۵۲۳) و (۰/۵۳۱) سطح معنی داری ۰/۰۰۰ دارای کمترین میزان همبستگی می‌باشند. بنابراین می‌توان چنین استنباط نمود که، بین سرمایه اجتماعی و توسعه نواحی روستایی (کشاورزی پایدار) با سطح معنی داری (۰/۰۰۰) همبستگی معنی دار مثبت وجود دارد و توسعه روستایی از مولفه‌های سرمایه اجتماعی تاثیر می‌پذیرد. به منظور تعیین میزان توانایی متغیر مستقل سرمایه اجتماعی در پیش بینی متغیر توسعه نواحی روستایی، از آزمون رگرسیون چند متغیره بهره گرفته شد (جدول ۶). همان گونه که در جدول (۵) نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره نشان داد که، با توجه به سطح معناداری (۰/۹۵) از بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی (مدیریت دانش کشاورزی، اعتماد اجتماعی، انسجام و ارتباط اجتماعی، مشارکت اجتماعی)، شاخص مشارکت اجتماعی با ضریب بتای (۰/۶۷۴) بیشترین تاثیر را بر متغیر وابسته (توسعه نواحی روستایی) داشته است. شاخص مدیریت دانش کشاورزی با ضریب بتای (۰/۴۲۱) کمترین تاثیر را بر متغیر وابسته (توسعه نواحی روستایی) داشته است.

بنابراین:

۱. بین اعتماد اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه رابطه معنی داری وجود دارد.
۲. بین مشارکت اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه رابطه معنی داری وجود دارد.
۳. بین انسجام اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه رابطه معنی داری وجود دارد.
۴. بین ارتباط اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۵- نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره مولفه‌های سرمایه اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه (منبع: یافته‌های پژوهش)

P	T	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		شاخص
		Beta	S. E	B	
---	---	---	۰/۰۸۷	۰/۷۱۴	عدد ثابت (عرض از مبدا)
۰/۰۰۰	۱۷/۷۵۸	۰/۴۲۱	۰/۰۳۰	۰/۶۱۵	مدیریت دانش کشاورزی
۰/۰۰۰	۱۸/۶۲۴	۰/۴۸۱	۰/۰۱۸	۰/۵۳۹	اعتماد اجتماعی
۰/۰۰۰	۲۰/۰۲۸	۰/۶۱۱	۰/۰۳۷	۰/۶۱۳	انسجام و ارتباط اجتماعی
۰/۰۰۰	۲۲/۰۲۸	۰/۶۷۴	۰/۰۳۹	۰/۶۶۸	مشارکت اجتماعی

به منظور تعیین میزان توانایی متغیر مستقل سرمایه اجتماعی در پیش بینی متغیر توسعه نواحی روستایی، از آزمون رگرسیون چند متغیره بهره گرفته شد. همان گونه که در جدول (۶) نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره نشان داد که، با توجه به سطح معناداری (۰/۹۵) از بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی (مدیریت دانش کشاورزی، اعتماد اجتماعی، انسجام و ارتباط اجتماعی، مشارکت اجتماعی)، شاخص مشارکت اجتماعی با ضریب بتای (۰/۶۷۴) بیشترین تاثیر را بر متغیر وابسته (توسعه نواحی روستایی) داشته است. شاخص مدیریت دانش کشاورزی با ضریب بتای (۰/۴۲۱) کمترین تاثیر را بر متغیر وابسته (توسعه نواحی روستایی) داشته است.

به منظور تعیین توانایی متغیر مستقل سرمایه اجتماعی در پیش بین متغیر وابسته توسعه نواحی روستایی از آزمون رگرسیون چند گانه استفاده شد. همان گونه که در جدول (۶) نتایج ضریب رگرسیون چند گانه را نشان می‌دهد، می‌توان بیان نمود که با توجه به سطح معنی داری آزمون

جدول ۶- آزمون رگرسیون چند گانه سرمایه اجتماعی در پیش بینی متغیر وابسته توسعه نواحی روستایی (منبع: یافته‌های پژوهش)

شاخص	ضریب رگرسیون	ضریب تعیین R2	مقدار F	Adj. r2	سطح معنی داری
مدیریت دانش کشاورزی	۰/۵۳۱	۰/۵۰۶	۵۱۲/۵۳۱	۰/۲۳	۰/۰۰۰
اعتماد اجتماعی	۰/۶۳۴	۰/۵۱۱	۵۸۳/۷۶۵	۰/۵۲	۰/۰۰۰
انسجام و ارتباط اجتماعی	۰/۶۴۵	۰/۵۲۱	۵۷۲/۳۲۴	۰/۴۳	۰/۰۰۰
مشارکت اجتماعی	۰/۷۳۶	۰/۶۸۴	۶۷۲/۲۳۳	۰/۶۸	۰/۰۰۰

برای سطح اطمینان ۰/۰۵ از بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی، شاخص مشارکت اجتماعی با ضریب بتای (۰/۶۸۴)، بیشترین تاثیر را بر متغیر وابسته داشته است و ۰/۶۸۴ از واریانس توسعه نواحی کشاورزی کرمانشاه را تبیین می‌نماید. شاخص انسجام و ارتباط اجتماعی با ضریب بتای (۰/۵۴۲)، در مرتبه دوم تاثیر را بر متغیر وابسته قرار دارد و ۰/۵۲ از واریانس توسعه نواحی کشاورزی کرمانشاه را تبیین می‌نماید.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

فرضیه ۱: بین مشارکت اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج نشان داد که، بین سرمایه اجتماعی و توسعه نواحی روستایی (کشاورزی پایدار) با سطح معنی داری (۰/۰۰۰) همبستگی معنی‌دار مثبت وجود دارد و توسعه روستایی از مولفه‌های سرمایه اجتماعی تاثیر می‌پذیرد. یافته‌های این پژوهش با پژوهش‌های فوکویاما^۱، (۲۰۱۵)، آلواریز^۲، (۲۰۱۷)، رستمعلی‌زاده و همکاران^۳ (۱۳۹۰) افراخته و همکاران^۴ (۱۳۹۳) و پوتنام^۵ (۱۹۹۳)، (صدیدی و همکاران، ۱۳۸۸)، (هاردینگ^۳، ۲۰۰۶) همسو و هم‌جهت است. همان‌گونه که صاحب‌نظرانی چون پانتام^۴، اینگلههارت^۵، گیدنز^۶ تأکید کرده‌اند، و در تبیین این نتایج می‌توان گفت که، دستیابی به توسعه پایدار، بدون مشارکت، اعتماد و انسجام، امکان پذیر نیست. توسعه فرآیندی پیچیده و چند بعدی است؛ شامل تغییرات اساسی در ساختارهای اجتماعی، رفتارها و نهادهای ملی در کنار رشد اقتصادی، کاهش فقر و نابرابری و بهبود کیفیت زندگی (عابدینی و میرسپاسی، ۱۴۰۰). مشارکت اجتماعی به گسترش روابط بین گروهی در قالب انجمن‌ها، کانون‌ها، اتحادیه‌های روستایی و گروه‌های داوطلبانه اطلاق می‌شود که معمولاً جنبه محلی و غیردولتی دارند و هدف آن مشارکت مردم در فرآیندهای مختلف اجتماعی در قالب اجتماعی است. تعدد و گستردگی تشکلهای محلی و غیردولتی در یک جامعه حاکی از وجود مشارکت اجتماعی در آن جامعه است تا جایی که جامعه مدنی با گسترش مشارکت اجتماعی و نهادهای مدنی تعریف می‌شود. در حال حاضر اهمیت مشارکت اجتماعی به عنوان یکی از ابعاد سرمایه اجتماعی در جهت دستیابی به توسعه روستایی موضوع فزاینده بسیاری از مطالعات در سال‌های اخیر است، شرط لازم برای پیشرفت هر جامعه به ویژه جوامع روستایی، توسعه، مشارکت و مهمترین آنها اعتماد متقابل (افراد و دولت) است که این ساختارها جزء اجزای اجتماعی هستند. معمولاً وقتی صحبت از مشکلات اقتصادی می‌شود، اغلب از کمبود سرمایه فیزیکی نام برده می‌شود، سرمایه فیزیکی (مادی) به عنوان یکی از بزرگ‌ترین مشکلات مطرح می‌شود و از مشارکت اجتماعی خبری نیست. در این میان نیاز به مشارکت اجتماعی در شرایط «رکود و تورم» که مستلزم «اعتمادسازی» است بیش از هر سرمایه دیگری احساسی می‌شود و می‌تواند بسیاری از معماهای غیرقابل حل اجتماعی را از سر راه حرکت‌های توسعه‌ای جامعه بردارد.

فرضیه ۲: بین اعتماد اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج نشان داد که، بین سرمایه اجتماعی و توسعه نواحی روستایی (کشاورزی پایدار) با سطح معنی داری (۰/۰۰۰) همبستگی معنی‌دار مثبت وجود دارد و توسعه روستایی از مولفه‌های سرمایه اجتماعی تاثیر می‌پذیرد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های (فوکویاما، ۲۰۱۵)، (پانتام، ۱۹۹۳)، (تولایی و شریفیان ثانی، ۱۳۸۷)، (مک گوان^۷، ۲۰۰۶)، (آکان، ۲۰۲۰)، (اسنلگرو^۸، ۲۰۰۹)، (ازرن الدین افتخاری، ۱۳۹۵ و آذرباد، ۱۳۸۹)، (رضوانی، ۱۳۸۱) همسو بوده و در تبیین این نتایج می‌توان گفت که، اعتماد اجتماعی بنیاد هرگونه همکاری و مشارکت را تشکیل می‌دهد؛ فزونی آن باعث مشارکت بیشتر و کمبود آن باعث مشارکت کمتر می‌شود. خروج از حوزه خصوصی و ورود به عرصه عمومی منجر به گذر از برخی منافع شخصی و مشارکت در اقدام تعاونی و جمعی و حل مشکلات و تفاهم متقابل می‌شود. اقدام مشارکتی مستلزم وجود اعتماد و احترام به ارزش است و هر گونه امید و مقاومت جمعی و فردی را به دنبال دارد. اعتماد و اطمینان مشارکت و توانمندی افراد را افزایش می‌دهد. بنابراین هر چه میزان شناخت اعتماد اجتماعی روستاییان بیشتر باشد، فعالیت‌های مرتبط با پایداری توسعه کشاورزی و توسعه اقتصادی با کمک نهادهای دولتی و خصوصی افزایش می‌یابد. عملکرد نامناسب نهادهای کشاورزی و منابع طبیعی و سایر ارگان‌های دولتی موجب بدبینی و کاهش اعتماد اجتماعی روستاییان شده و این امر موجب کاهش توسعه مناطق روستایی در استان کرمانشاه شده است. در این چارچوب، تحلیل رابطه بین اعتماد اجتماعی به عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی سرمایه اجتماعی و توسعه روستایی با در نظر گرفتن موضوعاتی چون کارایی برنامه‌ریزی، حکمرانی، مشارکت مدنی، عضویت در انجمن‌ها و توسعه شبکه‌های مبتنی بر همکاری‌های متقابل محلی، همبستگی اجتماعی، هنجارها، ارزش‌ها و باورها و نیاز به ارتباطات و تعاملات بستر مناسبی را برای توسعه پایدار جوامع روستایی فراهم می‌کند.

^۵. Inglehart

^۶. Giddens

^۷. McGowan

^۸. Snelgrove et al

^۱. Fokoyama

^۲. Alvariz

^۳. Harding

^۴. Pantam

فرضیه ۳: بین انسجام اجتماعی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه ارتباط معنا داری وجود دارد.

نتایج نشان داد که شاخص انسجام و ارتباط اجتماعی با ضریب بتای (۰/۵۴۲)، در مرتبه دوم تاثیر را بر متغیر وابسته قرار دارد و ۰/۵۲ از واریانس توسعه نواحی کشاورزی کرمانشاه را تبیین می‌نماید.

نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های (مریدالسادات و همکاران، ۱۳۹۶)، (فوکویاما، ۲۰۰۶)، (توسلی و همکاران، ۱۳۹۲)، (ساربان، ۱۳۹۸) همسو بوده و در تبیین این نتایج می‌توان گفت که، انسجام اجتماعی به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن اجزای جامعه به گونه‌ای به یکدیگر متصل می‌شوند که یک کل معنادار و مؤثر ایجاد می‌کنند. به عبارت دیگر، انسجام اجتماعی نوعی آرایش اجتماعی است که تضمین می‌کند افراد، گروه‌ها و طبقات مختلف اجتماعی به یک اشتراک ذهنی (الگوی ذهنی مشترک)، تسلیم شدن به قوانین و مقررات آن، استفاده از امکانات آن و در مقابل توانایی‌های خود، دست یابند. آنها را بر اساس هوش و توانایی‌های چندگانه بشناسند و پرورش دهند و مشارکت همه جانبه و مؤثر در جامعه داشته باشند که به نوبه خود موجب توسعه ظرفیت‌ها و توانایی‌های جامعه می‌شود. در چنین فضایی شرایط مساعدی برای پذیرش ایده‌های نو و به کارگیری و آزمون آن‌ها، پذیرش تفکر علمی، توجه بیشتر به برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری حول محور بهره‌وری و کارایی فراهم می‌شود. تمامی معیارهای ذکر شده با رشد و توسعه اقتصادی ارتباط مثبت دارند.

یوکویاما (۲۰۰۶) تأثیر انسجام اجتماعی و ارتباطات را به عنوان یک شاخص مهم در سرمایه اجتماعی، بار رفاه با تسهیل فعالیت‌های جمعی در جوامع روستایی کشور از جمله ژاپن، تایوان، مالزی، تایلند، اندونزی، هند و ایران بررسی کرده است. وی معتقد است که عامل انسجام و ارتباطات اجتماعی مؤلفه مؤثری از سرمایه اجتماعی است، در مفهومی گسترده که شامل نهادها، ارتباطات، نگرش‌ها و ارزش‌هایی است که تعامل بین افراد را هدایت می‌کند و در توسعه اقتصادی و اجتماعی نقش دارد. از دیدگاه وی سه نوع اثر سرمایه اجتماعی شامل افزایش دسترسی به اطلاعات و کاهش هزینه آن، تسهیل تصمیم‌گیری و اقدام جمعی و کاهش رفتارهای فرصت‌طلبانه اعضای جامعه است. بر این اساس سرمایه اجتماعی به عنوان ابزار نظری بسیار مهمی برای تحلیل نقش متغیرهای اجتماعی در توسعه پایدار روستایی تلقی می‌شود.

فرضیه ۴: بین مدیریت دانش کشاورزی و توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه ارتباط معنا داری وجود دارد.

نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره نشان داد که، با توجه به سطح معناداری (۰/۹۵) از بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی (مدیریت دانش کشاورزی، اعتماد اجتماعی، انسجام و ارتباط اجتماعی، مشارکت اجتماعی)، شاخص مدیریت دانش کشاورزی با ضریب بتای (۰/۴۲۱) کمترین تاثیر را بر متغیر وابسته (توسعه نواحی روستایی) داشته است. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های (ساربان و همکاران، ۱۳۹۷)، (فراهانی، ۱۳۹۱)، (مریدالسادات و همکاران، ۱۳۹۶)، (فردریک و ریچارد، ۲۰۱۱) همسو بوده و در توضیح این نتایج می‌توان گفت که به دلیل توزیع ناعادلانه ادوات کشاورزی و همچنین گرانی این تجهیزات، پایین بودن سطح درآمد کشاورزان و روستاییان استان کرمانشاه، عدم ترویج و آموزش کافی در کشاورزی و عدم دسترسی به دانش و فناوری‌های نوین آبیاری و سم پاشی، کودهای آلی مفید توسط نهادهای زیرمجموعه مانند جهاد کشاورزی و تعاون روستایی و منابع طبیعی کمترین رابطه را بین مدیریت دانش کشاورزی و توسعه روستایی استان کرمانشاه وجود دارد. و این عقب ماندگی در توسعه پایدار مناطق روستایی کرمانشاه باعث بازداری و عدم توسعه پایدار در بخش کشاورزی روستاییان شده است. استفاده از ابزارها و فناوری‌های نوین کشاورزی، تدوین استراتژی مناسب برای مدیریت دانش و مهارت کشاورزی، شناسایی نیازهای فعلی و آتی روستاییان برای توسعه پایدار روستاها از نظر ثبات اقتصادی و اجتماعی امری اجتناب ناپذیر است و دولت و ذریع سازمان‌ها باید اقداماتی را برای جبران کاستی‌های آن انجام دهند. زیرا در صورت توسعه روستاها و ایجاد امکانات مناسب برای زیرساخت‌های اقتصاد کشاورزی، مهاجرت معکوس از شهر به روستا انجام می‌شود و توسعه روستاها رونق می‌گیرد.

پیشنهادهای کاربردی

- کلیه هفت عاملی ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه نواحی روستایی استان کرمانشاه در برنامه‌های خرد و کلان وزارت جهاد کشاورزی و سازمان تعاون روستایی ایران بصورت دوره‌های خلاقیت‌بازآفرینی در فرآیندهای برنامه ریزی استراتژیک گنجانده شود.
- آمایش سرزمین ازمنظر توسعه اقتصادی و ایجاد شغل و توسعه نقش سرمایه اجتماعی در نواحی روستایی استان کرمانشاه در برنامه‌های خرد و کلان دولتمردان از سوی دولت و مجلس انجام پذیرد زیرا توسعه یافتگی نواحی روستایی رضایت مندی و بهره وری را در کشاورزان کرمانشاه به دنبال خواهد داشت.
- افزایش تاب‌آوری روستایی و تعهد در جهت افزایش مشارکت روستاییان.
- تشکیل انجمن‌ها، گروه‌ها و کانون‌های کوچک در سطح روستاها به‌مثابه یکی از راه‌های اعتماد در بین روستاییان و خدمات‌رسانی به آنها که روند توسعه را سرعت می‌بخشد.
- توانمندسازی روستاییان از طریق ایجاد صداقت و اعتماد بین فردی و افزایش آن در بین روستاییان.
- همکاری روستاییان در مسائل و مشکلات روستا و نهادهای مشارکت در روستاییان.

جامعه‌نگرشدن برنامه‌های توسعه روستایی در جهت افزایش مشارکت.

References

- Abdolshah, M. (2017). Ethical leadership and its impact on social capital in governmental service organizations: The case of the Organization for Registration of Deeds and Properties. *Social Capital Management Quarterly*, 2(2), 245–264. [In Persian].
- Acun, Ismail (2020). Niversity Students' Social Capital, Social Media Usage and Democratic Citizenship Behaviors. *International Journal of Progressive Education*, v16 n1 p223-236.
- Akintimehin, O. O., Eniola, A. A., Alabi, O. J., Eluyela, D. F., Okere, W., & Ozordi, E. (2019). Social capital and its effect on business performance in the Nigeria informal sector. *Heliyon*, 5(7).
- Amirkhani, T., Sepvand, R., & Arefnejad, M. (2014). Human resources management functions and organizational performance. *Iranian Journal of Management Sciences*, 9(34), 105. [In Persian].
- Ari, I. R. D., Prayitno, G., Fikriyah, F., Dinanti, D., Usman, F., Prasetyo, N. E., ... & Onishi, M. (2024). Reciprocity and Social Capital for Sustainable Rural Development. *Societies*, 14(2), 14.
- Asgarian, M., Dehghan Najmabadi, M., & Borjikhani, M. A. (2015). Investigating the effect of social capital on human resource development. *Human Resources Education and Development Quarterly*, 2(5), 97–125. [In Persian].
- Azkiya, M., & Imani, A. (2008). *Rural sustainable development*. Tehran: Ettelaat Publishing. [In Persian].
- Babazadeh, M., & Rasoulzadeh, S. (2016). The relationship between family social capital and academic success of female high school students in Tabriz. *Sociological Studies Journal*, 8(28), 95–110. [In Persian].
- Berraies, S., Lajili, R., & Chtioui, R. (2020). Social capital, employees' well-being and knowledge sharing: does enterprise social networks use matter? Case of Tunisian knowledge-intensive firms. *Journal of Intellectual Capital*, 21(6), 1153–1183.
- Bothma, F. (2020). Accountability as a Mechanism towards Professionalizing Teaching in Higher Education. *Bulgarian Comparative Education Society*, 18(6), 233–239.
- Ding, Y. (2020). The Relationship between Parents' Access to Social Capital and Children's Educational Outcomes in a Global Context. [Online Submission](#).
- Dong, W. A. N. G., CHEN, C. L., & Findlay, C. (2023). A review of rural transformation studies: Definition, measurement, and indicators. *Journal of Integrative Agriculture*, 22(12), 3568–3581.
- Farkas, T. (2021). The role of the social capital in rural development. Case study analysis of village research camps in Romania and Hungary. *European Countryside*, 13(3), 584–598.
- Füzér, K., Gerő, M., Sik, E. & Zongor, G. (2005). A társadalmi tőke növelésének lehetőségei fejlesztéspolitikai eszközökkel. Fejlesztéspolitika társadalmi hatásai 4. Budapest: TÁRKI. Accessed 2011.07.13. Retrieved from. <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a768.pdf>
- Giyahi, H., Bozargmehri, Kh., Anabestani, A. A., & Kermani, M. (2022). Identifying and analyzing the effects of local handicrafts development on rural settlements: The case of Torbat-e Jam and Taybad counties. *Rural Development Strategies Quarterly*, 9(2), 145–162. [In Persian].
- Guinjoan, E., Badia, A., Tulla, A. (2016). The new paradigm of rural development. Theoretical considerations and reconceptualization using the 'rural web'. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles* 71, 495–500.
- Gültekin, O. (2019). Social Capital's Effect on Physical Education and Teachers' Job Satisfaction. *Journal of education and learning*, 8(1), 164–171.
- Haghshenas Kashani, F., Mirsepasi, N., & Abedini, M. (2019). A model of human resource development based on organizational social capital enhancement. *Human Resources Management in NAJA*, 7(1), 31–54. [In Persian].
- Henry, H. (2011). Designing a structural equation model of social capital and knowledge management in sport organizations. *Sport Management and Motion Sciences Research*, 1(1), 85–105. [In Persian].
- Heydari Sarban, V., Bakhtar, S., & Ziarati, M. (2018). The impact of social capital on sustainable agricultural development in rural areas: The case of Kermanshah Province. *Geography and Environmental Sustainability*, 8(27), 59–74. [In Persian].
- Heydari, H., Ghasemi Syani, M., Shakiba, A., Maddahi, J., Kabiri, S., & Ranjbarkhi, A. (2023). Analysis of social capital in rural settlements of Malekshahi County, Ilam. *Spatial Economy and Rural Development*, 12(46), 65–84. [In Persian].
- Hoelting, J. (2017). Building trust in communities. UMN Extension <https://extension.umn.edu/vital-connections/building-trust-communities>.
- Karhinaa, b, M. Erikssonc, M. Ghazinourd, N. Nga.(2019). What determines gender inequalities in social capital in Ukraine? *SSM - Population Health* 8 (2019) 100383.journal homepage: www.elsevier.com/locate/ssmph.

- Kheyberi, M., Soleimani, H., & Ghaffari, S. R. (2024). Effects of social capital components on sustainable development of rural settlements: The case of Ardal County. *Rural Space and Sustainable Development*, 5(1), 49–73. <https://doi.org/10.22077/vssd.2023.6848.1206> [In Persian].
- Ko, M. C. (2021). An examination of the links between organizational social capital and employee well-being: Focusing on the mediating role of quality of work life. *Review of Public Personnel Administration*, 41(1), 163-193.
- Liu, Y., Cao, L., Yang, D., & Anderson, B. C. (2022). How social capital influences community resilience management development. *Environmental Science & Policy*, 136, 642-651.
- Mdingi, K., & Ho, S. Y. (2021). Literature review on income inequality and economic growth. *MethodsX*, 8, 101402.
- Mohammadi-Yeganeh, B., & Kermashahi, S. (2019). Locating agricultural processing industries for economic development in rural areas: Case study of Zarrin Dasht rural district, Darreh Shahr. *Applied Geography*, 15(31), 89–106. [In Persian].
- Pisani, E. & Micheletti, S. (2020). Social capital and rural development research in Chile. A qualitative review and quantitative analysis based on academic articles. *Journal of Rural Studies* 80, 101–122. DOI: 10.1016/j.jrurstud.2020.08.002.
- Rahayu, M. J., Mukaromah, H., & Mulyanto, M. (2024). Social capital-based strategy of sustainable village-owned enterprises (BUMDes) development. *International Journal of Social Economics*, 51(3), 297-312.
- Razipour, M. (2017). The role of media in social capital. *Management and Development Monthly*, 12, 40–46. [In Persian].
- Salmani, M., Rezvani, M. R., Pour-Taheri, M., & Vaisi, F. (2011). The role of seasonal labor migration in the livelihood of rural households: Case of Sarvabad County, Kurdistan. *Human Geography Research*, 43(3), 111–127. [In Persian].
- Schafft, K. & Brown, D. (2003). Social capital, social networks, and social power. *Social Epistemology* 17(4), 329–342. DOI: 10.1080/0269172032000151795.
- Semnani, N., Hanifi, F., & Sharifi, A. (2021). An improved model of social capital components in education. *Educational Management Research*, 13(1), 35–47. [In Persian].
- Sepahvand, F., & Naderi, M. K. (2021). Strategies for rural development in Nahavand County with emphasis on economic diversification. *Rural and Development Quarterly*, 2(4), 34–45. [In Persian].
- Shamsoddini, A. and Jamini, D. (2016). Performance Valuation of Responsible Institutions in the Development of Rural Settlements by Using the Structural Equation Modeling Approach Case study: Javanrood Township. *Geography and Development*, 14(43), 35-50. <https://doi.org/10.22111/gdij.2016.2477> [In Persian].
- Taheri, A., & Khoshbakht, Z. (2016). Identifying components of social capital in Shiraz Education District 1. In *Proceedings of the First International Conference on Modern Research in Educational Sciences, Psychology and Social Studies*. [In Persian].
- Tinkler, A., & Tinkler, B. (2020). Building Social Capital through Community-Based Service-Learning in Teacher Education. *Journal of Community Engagement and Higher Education*, 12(2), 44-58.
- Vazini Afsal, M., Gayini, A., & Abdollahi, M. A. (2020). Strategies for strengthening social capital based on Islamic value system. *Islamic Management Quarterly*, 282(3), 141–170. [In Persian].
- Westlund, H. & Kobayashi K., eds. (2013). *Social capital and sustainable urban–rural relationships in the global knowledge society*. Cheltenham: Edward Elgar. DOI: 10.4337/9781782540601.